

2024-05-24

Landsbygdsminister Peter Kullengren

li.registrator@regeringskansliet.se

Finansminister Elisabeth Svantesson

finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Kopia: tillvaxtverket@tillvaxtverket.se

Skrivelse angående Tillväxtverkets uppdrag att utbetala stöd för utveckling av företagsklimat och näringsliv i vissa gles- och landsbygdskommuner.

Behov av fortsatt stöd för näringslivsutveckling till mindre kommuner i glesa geografier.

Norrbottens Kommuner är en intresseorganisation som företräder landets 14 nordligaste kommuner. Vi verkar för ett utökat kommunalt samarbete och ett hållbart samhällsbygge. 12 av länets kommuner har tagit del av det riktade stödet för näringslivsutveckling till mindre kommuner i glesa geografier.

Sammanfattning:

Norrbottens Kommuner anser att det tillfälliga statliga stödet till 39 kommer i stödområde A för utveckling av företagsklimat och näringsutveckling behöver förlängas.

Norrbottens Kommuner menar att detta stöd behöver förlängas med särskild anledningen av industrins gröna omställning och nya etableringar i norra Sverige. I denna fas är det särskilt angeläget för kommuner med mindre resurser för strategiskt arbete tillförs extra resurser för att nyttja möjligheter till positiva kringeffekter.

Vid en fortsatt insats finns även anledning att se över stödets storlek då inflation och prishöjningar har påverkat kommunerna hårt sedan stödet infördes.

Norrbottens Kommuner anser att kombinationen av det ekonomiska stödet och Tillväxtverkets kunskapsstöd med möjlighet till kunskapsutbyte mellan kommunerna är en framgångsfaktor för att stärka kommunernas strategiska kapacitet.

Norrbottnens Kommuner erfarenhet av kommunernas näringslivsarbete

Norrbottnens Kommuner har tagit del av den rapport Tillväxtverket sammanställt för uppdraget och stödjer myndighetens slutsats att det finns ett fortsatt behov av riktat statligt stöd för att stödja befolkningsmässigt små kommuner med stora avstånd. Detta för att bidra till likvärdiga förutsättningar att bedriva en strategiskt och långsiktigt hållbar näringslivsutveckling i hela landet.

Norrbottnens Kommuner har sedan 1993 samordnat ett nätverk för näringslivsansvariga i kommunerna i Norrbotten. Nätverket träffas minst två gånger per år med ett roterande värdskap mellan kommunerna där deltagarna kan ta del av värdkommunens specifika utmaningar. På dagordning sätts aktuella och breda frågor som rör näringslivsutveckling. Inspel kan komma från kommunerna själva eller från näringslivsfrämjare som önskar komma i kontakt med nätverket. Ett huvudsakligt syfte med nätverket är att främja erfarenhetsutbyte mellan kommunerna, vilket är särskilt värdefullt för de mindre kommunerna där ansvaret för näringslivsutveckling ofta vilar på en eller ett fåtal personer.

Trots att stödet för näringslivsutveckling har inneburit begränsade utgifter för staten så understryker Norrbottens Kommuner att dessa medel har varit avgörande för att upprätthålla förmågan att arbeta med strategiska näringslivsfrågor vilket noterats i erfarenhetsutbytet inom förbundets nätverk. Tillväxtverkets rapport betonar att statsstödet är helt avgörande för arbetet med näringslivsutveckling genom att möjliggöra tillgång till personella resurser, analyser och aktiviteter som annars hade varit svåra att genomföra.¹ Tillväxtverket noterar även att 41 procent av statsbidraget har använts till att stärka kapaciteten genom att anställa personal. En minskning av dessa personella resurser skulle vara en direkt följd om statsstödet dras in. Kommunerna behöver också satsa på proaktiv omvärldsspaning för att kunna skapa lockande miljöer för externa aktörer och säkerställa att tillräckliga resurser finns tillgängliga för nya företag och talanger.²

Varför ett fortsatt stöd?

Som tillfälligt stöd finns det naturligtvis ett slutdatum för denna typ av insatser. Norrbottens Kommuner anser dock att det finns starka skäl för regeringen att överväga ett fortsatt stöd. Inte minst mot bakgrund av att kommunerna haft ökade kostnader under pandemin och nu på grund av inflation där kommunerna både måste fokusera på sitt kärnuppdrag samtidigt som de har behov av att arbeta strategiskt med etableringsfrågor och att förbättra näringslivsklimatet. Vid

¹ Tillväxtverket. Delrapport 2023 – Lokal näringslivsutveckling, Bilaga 1 Kommunernas aktiviteter 2023.

² Asplund, Christer & Nygårds, Peter. *Etableringslandskap – så gör vi platsen attraktiv för etableringar* (2024).

fortsatt stöd finns också anledning att se över stödets storlek då inflation och prishöjningar har påverkat kommunerna hårt sedan dess införande.

Norrbottens Kommuner ser det dessutom som djupt problematiskt att statsbidraget riskerar upphöra i ett skede där kommunerna i Norrbotten står inför omfattande utmaningar och möjligheter i samband med den gröna omställningen. Att avveckla detta viktiga stöd just när det är som mest nödvändigt skulle försvåra den ekonomiska och den sociala utvecklingen i Norrbotten på lång sikt. En utveckling med direkt koppling till den gröna omställningen som i sin tur gynnar hela Sveriges välförhållanden.

Norrbottens Kommuner menar att detta stöd är särskilt viktigt för kommuner med mindre resurser för strategiskt arbete. Mycket fokus ligger på kommuner med direkta industrietableringar och i det finns både en möjlighet att tillväxt spiller över till intilliggande kommuner men det finns även en risk i att större kommuner suger till sig både invånare, kompetens och företag från mindre kommuner som saknar kapacitet att planera strategiskt.³

Eftersom kompetensbehovet kommer att fortsätta öka enligt prognoser i samtliga kommuner både genom jobbtillväxt och på grund av stora pensionsavgångar, är det avgörande att kommunerna även kan fokusera på att attrahera kompetens och människor. Den demografiska obalansen i de mindre kommunerna i det aktuella stödområdet gör befolknings- och kompetensutmaningen än större. Det är i detta sammanhang viktigt att det finns en balans mellan kommunernas förmåga att utveckla lokala strategier för att uppnå maximal utveckling som stärker en hållbar utveckling i hela Norrbotten och därmed hela landet.

Stärkt av tidigare erhållet stöd för näringslivsutveckling har kommunerna tagit initiativ till att främja ett diversifierat och motståndskraftigt näringsliv. För att dessa initiativ ska kunna fortsätta är det avgörande att statsbidraget fortsätter under pågående omställningsperiod.

Kombinationen av ekonomiskt stöd och kunskapsstöd är en framgångsfaktor

Det för tillfället statliga stödet om 1,7 miljoner kronor per år kan verka begränsat, men det innehåller även ett kunskapsstöd från Tillväxtverket och tillgång till en plattform för kunskapsutbyte mellan alla de utpekade 39 kommuner. Det sammanlagda stödet stärker den grundläggande strategiska kapaciteten för kommunernas näringslivsarbete och ger dessutom kommunerna en roll som ledare lokalt.

³ Lundmark, L., Carson, D. A. & Eimermann, M. (2022) Spillover, sponge or something else? Dismantling expectations for rural development resulting from giga-investments in Northern Sweden. Fennia 200(2) 170.171.

Norrbottnens Kommuner är helt enig med Tillväxtverkets och följeforskarnas bedömning att statsbidraget och kunskapsstödet för näringslivsutveckling förstärker framgångsfaktorerna i kommunernas arbete inom detta område. Stödet möjliggör en förbättrad balans där kommunerna kan leverera god service till företagen och samtidigt effektivisera myndighetsutövningen. Det skapar vidare utrymme för kommunen att agera som en sammanhållande aktör i det lokala utvecklingsarbetet, vilket är en ökande förväntan på kommunen från andra samhällssektorer. Statsbidraget har också gjort det möjligt för kommunerna att arbeta proaktivt i sina planeringsprocesser genom att integrera strategisk näringslivsutveckling som tar hänsyn till behovet av byggbar mark för bostäder och företagsinvesteringar.⁴

Claes Nordmark, kommunalråd Boden (S)
Ordförande Norrbottens Kommuner

Ulrica Hammarström, kommunalråd Pajala (S)
Förste vice ordförande Norrbottens Kommuner

Tomas Mörtberg, kommunalråd Övertorneå (C)
Andre vice ordförande Norrbottens Kommuner

⁴ Tillväxtverket (2023). Uppdrag att utbetala stöd för utveckling av företagsklimat och näringsliv i vissa gles- och landsbygdskommuner, s 6-7.